

Megőrizni és megtartani a nemzeti emlékezetben - Együttműködési megállapodás a Magyar Tudományos Akadémia és a Magyarországi Zsidó Hitközségek Szövetsége között

26.3.2026 - | Magyar Tudományos Akadémia

Európa legnagyobb zsidó temetője a Kozma utcai. A magyar tudomány 22 a sírkertben nyugvó alakjának síremlékét újítja fel közösen az MTA és a Mazsihisz. Az erről szóló dokumentumot a Magyar Tudományos Akadémia székházában írta alá Freund Tamás, az MTA elnöke és Grósz Andor, a Mazsihisz elnöke. A megállapodás szerint a két fél a síremlékek felújításán kívül együttműködik a magyar zsidó közösség más, kiemelkedő tudósai emlékének ápolásában is.

„Akik aktívan művelik a tudományt, részt vesznek a közéletben, tudják, hogy a kiváló tudomány világszerte közvetlen külső befolyásolástól mentesen, spontán és meritokratikusan szerveződik. Ebben a közösségben a 21. század elején már egyre kevésbé számítanak az országhatárok; az MTA egymást követő vezetői a tudományos közösség túlnyomó többségének aktív támogatását élvezve dolgoznak azon, hogy minél kevésbé számítson az életkor, illetve a nem, és nincsen jelentősége annak sem, hogy ki milyen világnézetű vagy vallású. Egy dolog számít: a tudományos kiválóság” – mondta az aláírást megelőző köszöntőjében Freund Tamás. A Magyar Tudományos Akadémia elnöke kiemelte:

„A tudomány nem csupán az élők közössége. A tudomány folytonosság: vallomás a múltról, párbeszéd a múlt és a jelen között.

Azok az akadémikusok, akik ma már a Kozma utcai zsidó temető csendjében nyugszanak, munkájukkal nemcsak a magyar tudományt gazdagították, hanem egyetemes értékeket alkottak és hagytak ránk. Ugyanakkor nem hallgathatjuk el azt sem, hogy történelmi tragédiák következtében számos kiváló tudósunk, közülük számosan zsidóságuk miatt, nemcsak életükben szenvedtek méltánytalanságot, üldöztetést, hanem a felelősség elismerése, a jóvátétel, s emlékeztük ápolása is sokszor késedelmet szenvedett. Ez erkölcsi adósságot ró ránk.”

Freund Tamás szerint ezt az adósságot a mai nemzedékek már nem tudják teljes egészében törleszteni – de kötelességük törekedni rá. Az MTA és a Mazsihisz közötti együttműködésről szólva azt mondta, hogy az több, mint sírok felújítása.

Ez a tisztelet kifejezése – és egyben erkölcsi állásfoglalás is.

Annak kimondása, hogy a magyar tudományos közösség kész szembenézni saját történetének nehéz fejezeteivel is.

Freund Tamás köszöntője ide kattintva olvasható.

Grósz Andor, a Mazsihisz elnöke azt mondta, hogy a megállapodás nem pusztán adminisztratív aktus.

„Szimbólum. Annak a kinyilvánítása, hogy közösen túllépünk azon a hallgatáson, amely évtizedeken át – ha nem is elfedte, de mindenképpen árnyékba szorította – zsidó honfitársaink hozzájárulását a magyar tudomány fejlődéséhez.

A Kozma utcai izraelita temetőben nyugvó tudósok sírjai nem csupán kőbe véselt nevek. Történetek. Életek. Tanulságok. Olyan emberek nyughelyei, akik sokszor a legnehezebb történelmi időkben is a tudásba, a kutatásba, az emberi értelemben vetett hitükkel mutattak példát.”

Szerinte a sírok gondozásával, az ott nyugvók történetének feltárásával, nevük megőrzésével valójában a magyar tudomány folytonosságát őrzik meg. És példát mutatnak a jövő nemzedékeinek arról, hogy a haza iránti hűség, a tudás tisztelete és a közös emberi méltóság mindenek felett áll.

A Széchenyi István alapítói szándékát 200 éve őrző Akadémia és a zsidó közösség képviselője együttes felelősségének tekinti a nemzeti emlékezet részét képező tudósok kegyeleti helyeinek gondozását. A magyar tudományos élet, a magyar tudomány több jeles képviselője nyugszik Európa legnagyobb zsidó temetőjében, a Kozma utcai izraelita temetőben.

A Magyar Tudományos Akadémia és a Magyarországi Zsidó Hitközségek Szövetsége együttműködésének alapvető célja a magyar tudomány múltjának felbecsülhetetlen kincseit megőrizni és megtartani a nemzeti emlékezetben a Kozma utcai zsidó temetőben nyugvó tudósok síremlékeinek megőrzésén keresztül is.

Ennek érdekében a magyar tudomány 22 a sírkertben nyugvó alakjának síremlékét újítják fel. Ezenkívül együttműködnek a magyar zsidó közösség más, kiemelkedő tudósai emlékének ápolásában és megőrzésében is, aminek érdekében rendszeresen egyeztetnek, és közös rendezvényeket, megemlékezéseket tarthatnak.

A síremlékek felújításának mintegy 7,5 millió forintos költségét az MTA és a Mazsihisz egyenlő arányban, 50-50 százalékból finanszírozza.

Az együttműködés részeként a Mazsihisz vállalta a tervezési és kivitelezési munkák teljes körű lebonyolítását, míg az MTA vissza nem térítendő támogatással és szakmai felügyelettel járul hozzá a program sikeréhez.

Az együttműködés 2026. december 31-ig tart, de megalapozza a hosszú távú közös munkát a magyar zsidó közösség tudományos kiválóságai emlékének ápolásában.

A Magyar Tudományos Akadémia IX. MTA Gazdaság- és Jogtudományok Osztálya, az ELTE Társadalomtudományi Kutatóközpont Jogtudományi Intézete és az NKE Államtudományi és Nemzetközi Tanulmányok Kara szervezésében az aláírás után került sor a közelmúltban elhunyt tanárra és jogtudósra, Schweitzer Gáborra (1964-2026) emlékező konferenciára.

Schweitzer Gábor 2013 óta tanított a Nemzeti Közszolgálati Egyetemen. Kutatási területei közé tartoztak az állam és az egyház alkotmányos kapcsolatai, az alkotmányjog-tudomány története, a jogi felősoktatás története, Budapest közigazgatás-története, valamint a közjog és a szimbolika. A visszaemlékező előadásokban kollégái Schweitzer Gábor tanári és tudományos munkásságának különböző aspektusait járták körül szakmai és személyes szempontból egyaránt.

https://mta.hu/mta_hirei/megorizni-es-megtartani-a-nemzeti-emlekezetben-egyuttmukodesi-megallapodas-a-magyar-tudomanyos-akademia-es-a-magyarorszagi-zsido-hitkozsegek-szovetsege-kozott-115247